diuiduorum diversi generis, habet non ens rationis illorum eandem analogiam quam rationis praedicatorum sub quibus sunt; nec minus ita est rationis individuorum diversarum specierum quae sunt sub eodem genere, his non est analogum est proportionis propriae quam etiam et speciebus sub quibus collocantur.

Sed quando consideretur ens rationis diversarum individuantium, quae contrahunt eandem naturam specificam, erit univocum, quia sunt aequaliter perfectionis inter se, nec aliunde ratio analogiae in illis inveniri potest; adde tamen non esse ens rationis illarum rite, cum per varias non contrahatur, sed tamen univocum ut de persona divina in communi ratione trium divinarum personarum supra diximus.

Disputatio 2a

De proprietatibus entis.

Sectio 1a

Quod ens habeat aliquas proprietates, et quae illae sint.

Proprietas rigurosa 4. requirit. 1um ut sit entitas realis: 2um ut distinguatur ex natura rei a subiecto: 3um ut cum subiecto reciprocetur: 4um ut subiectum cuius est proprietas non includatur in illius essentia; quia igitur ens essentialiter includatur in omnibus ente realibus, et a nullo ente distinguatur ex natura rei (quod sequeretur a se ipso distingui) consequitur nullas esse entis rigorosas proprietates. Verum quia ens secundum Metaphysicam necessario debet habere aliquas saltem proprietates, quae de illo demonstrentur.

Tres igitur numerantur, quas potius attributa quam proprietates, seu passiones voco; quia proprietatis nomen magis indicat aliquid quod de essentia profluit et realiter ab illa distinguitur quod enti nequit convenire, cum talis proprietas ens esse foret, et per consequens entis proprietates haberet, et sic in infinitum. Attributum vero insinuat aliquid vel extra distinctum et conexum ad primum conceptum entis, et quod ei potius tribui, quam innasci videatur.

Tria sunt. | Unum | Verum | Bonum | quae secundum se ratia sunt, licet non sint positiva; nemine non cogitante aurum est verum aurum, non auricalcum: perfectionem arguunt in ente licet formaliter perfectionem non importent: ut in divinis Innascibilitas, quae est notio, et perfectio Patris quae arguit perfectionem primi totius divinitatis.

Quaeres quem ordinem inter se habeant haec attributa? Ego idem esse priorem et primo quantitas est absoluta, convenit non enti exse et non dicentium ab alio: sed gratia absoluta in quacunque re sunt priora illis, quae dicunt ordinem ad aliud quia unitas est prior reliquis entis proprietatibus, seu attributis. Maior patet quia unitas

et si nil aliud possibile concipiatur semper enti competit, quia etsi nulla possibilis foret creatura adhuc Deus esset unus, quia unitas non dicit ordinem ad aliud. Quin imo et si talem diceret ordinem, tamen cum illum non diceret ad aliquod ens ut dicit veritas ad illum, bonitas ad nostrum, adhuc unitas esset prior.

Arguet, quia veritas formatur per negationem divisionis in alia, quia dicit ordinem ad alia entia, et consequenter reddit ens individuum. Respondeo neg. cons. quia ad hoc ut ens sit formaliter unum non indiget alio a quo dividatur, sed solum requiritur ut ipsum ens non sit divisum, seu aliquin denotat alia entia, seu non.

Post unitatem sequitur veritas quae est prior bonitate: tum quia veritas dicit ordinem ad intellectum, bonitas vero ad nostrum, sed illius est prior voluntate, illum non supponit ad operandum, quia est veritas erit prior bonitate. 2º quia bonitas fundatur in veritate, non enim aliquid sit bonum supponitur esse verum unum. Vide colleg. Compl. 1ª parte disp. 13. no. 6. bonitatem transcendentalem non consistere in sola integritate essentiali rei, absque habitudine ad appetitum, sic non nisi adderet super entitatem et essentiam rei, ac proinde non esset entis proprietas.

Quo ad dignitatem nulla est inter haec attributa comparatio, quia nihil ratione enti addunt, non sunt perfectiones, nec unum perfectius est alio perfectius, hoc non supponit esse positivum. Quia ad entis rationem, quae declarant sunt eiusdem perfectionis, quia eam rationem aeque perfecte explicent.

Sectio 2ª
De unitate transcendentali entis

In rigorosa et propria significatione, Unum formaliter dicit solam indivisionem in se. Cfr. Suar. disp. 4 met. sect. 2ª no. 1. Eam tamen insinuat Caiet. 1º parte quaest. 11. art. 1º et aperte defendit Fons. quaest. 5. sect. 5. et videtur esse de mente Sancti Doctoris 1ª parte quaest. 6. art. 3. ad 1um. Probatur a contrario, quia per divisionem ens fit multa, quia per indivisionem fit unum, quia unitas est formaliter sola indivisio in se connotans subiectum unum, id est non multiplex.

Multis modis potest aliquid esse unum. 1º per simplicitatem ut est Deus, punctum et substantia: 2 per identitatem, ut ... ratione: 3º per unionem ut compositum physicum v.g. equus: 4 per similitudinem ut duo alba: 5 per aggregationem, ut exercitus. Tres priores unitates sunt unitates per se, duae posteriores ita duae posteriores.

Distinctio opponitur distinctio: ea vero aut est inter res, et dicitur realis: aut inter rem et modum eius, et dicitur modalis, ad quam requiritur separabilitas non mutua: aut est inter aliqua duo in ordine tamen ad diversa praedicata et dicitur virtualis eminentialis, ut inter illum et nostrum divinam: aut per similitudinem ad rationem, et

for virtualis q, si hēt fundum in re dr̄ rōis ratiocinatæ; si illud n̄ hēt, eo-
is ratiōnis ratiocinātis.

Denique ōis distīo aut ē adæqūta, qn̄ neutrum extrēm in alto
includitr: aut ē in adæqūta, qn̄ alterum extrēm in altero includitr, et hæc dis-
tio dr̄ includentis ab incluso, si distinguitr hō ā aīā: His uberioris dōega-
tia ꝓmissis, ꝓpenām decurris.

Sit ne Vtas aliqd positiuum? neg. vet Suar disp. 4. sect. 1. no. 6.
et 12. Gillius vm. 1. lib. 2. trat. 3. cap. 4. no. 4. q ōēs allegat. Pr. qa ꝑea-
liqd rōis ō n̄ sit rētao, sed qa absurdum, ut dictum ē: n̄ ēēt qa rate; qa illud
rate et foret ens et foret unum ꝑ aliam realitem, et hæc ꝑ aliam, et sic in inf-
tum. Pr. 2o. qa tale rate ēēt ens ut ꝑēt; qo subiectum includeret in sua pro-
prietate qd tn̄ ē absurdum. 3o. qa si ꝑ suam entitem ēēt unum, ethiatr ēē u-
num; qo daretr aliqd ens cuius n̄ ēēt proprietas (ee Unum); ꝯ illud qd ethiate
ē proprietas ēē n̄ ꝑōt. Vn̄ fō aliqd extimarunt, ens ēē unum ꝑ suam met
entitatem. 4o. et ultimo sic arguor si utās ē aliqd positiuum in ente, pote-
rit sat gillum ab illo ꝑcindi; ꝑporigi ꝯ in eo conceptu ꝑcisiuo, eny adhuc ēēt u-
num? n̄: hiē unum sine tali entitate positiua frustra illi additr; si n̄ ē unum
cum sit ens, utās n̄ comitatr inseparabilr ens qd tn̄ ē ꝑlsm.

Obij ꝯ Bonaventura in 1. dist. 22. art. 1. que 1a. ee diuisum dicit
sol negōem coniunctionis ꝯ alio. qo ē contrario ēē indiuisum seu unum (qd idē)
n̄ dicit negōem sed positiuum qa ne dr̄ negāo negōis. R ēē diuisum mālr ēē qd
positiuum; fratr uō negūm, qm̄ concedenā ē ans si sumatr fratr, nit tn̄ in sbnos
ꝑ asserimus indiuisioem qn̄ dicit unum negare diuisioem matem, id ē negare rem
positiuam ēē diuisam, et sic n̄ ē negāo negōis ut ꝑēt.

Obij. 2o. Vtas suscipit magis et minus, qo n̄ ꝑōt ēē negāo: Prāns
qa ꝯ res magis abest ā compōe, magis una dicitr; vn̄ Deus qā totius compo-
sis expers magis unus ē qm̄ crea. R Vtas suscipit magis et minus ꝑ se, subro-
e hui nego ans, rōe fundi conc. ans; nim qa entitas rei qn̄ ꝯ fundat Vtas ē ma-
gis simplex propterea dicitr hēre maiorem utēm, n̄ qa utas in se fratr sumpta
ꝑōt ēē mai, ꝑ minor.

Obij 3o. Vtas dicit ꝑfectioem; sd negāo n̄ ꝑōt illam importare,
qo utās ē positiuum qd. Maior ꝑi in Deo, nam maxā ꝑfectio ē diuā essā ēē una;
min. ꝑēt ex rōe negōis, ꝗ nullam hēt entitem, et ꝯ ꝯois nullam ꝑfectionem.
R sic utēm dicere ꝑfectioem rōe fundi, qd ē entitas rei, ꝗ ꝑōt ēē ꝑfectior, aut ꝑ-
fectior, ꝑ maiorem simplicitem: xā qn̄ negōem dicē multiplicationi utirbe

fienti q. n. illa, sed infinitè positiuam requirunt entitatem.

Ad ad qu. unitas transcendentalis negatio quam rationis innuens subiectum unum, et sic sumpta est proprietas entis, cui tribuitur, ut sic, et extra rationem entis. Suarez disp. 4. sect. 2. no. 1. existimat unum de formali dicere unitatem rationem, atque adeo unitatem formaliter inuoluere subiectum. Melius tamen dicere unitatem rationem negatiuam non positiuam; uni soli subiectum innuit et non inuoluit; nam si illud inuolueret illius proprietas non esset, proprietas uni subiecto non includitur.

Queres utrum unitas sit mera negatio an habeat rationem priuationis. Pet. Suar. litiis no. 9. n. esse quod rigorosam priuationem, heri tamen se committi illius. Primam partem probant aliqui, quod in Deo non est subiectum capax diuisionis. Quo negatio diuisionis, seu unitas transcendens non est rigorosa priuatio. 2.a partis patet, quia unitas transcendens sat in hoc coit cum priuatione, quia sicut priuatio requirit certum et determinatum subiectum ita et unitas transcendens requirit pro subiecto rationem entis.

Sectio 4.ª

De ueritate transcendentali!

Veritas ut sic. Fons. 4. met. cap. 2. que. 6. sect. 2. et Suar. disp. 8. sect. 1. no 25 definiri solet aptius ad S. T. adaequatio, seu conformitas rei ad intellectum. Itaque ueritas transcendentalis est ipsa met entitas, prout connotat cognitionem; appellatur non aurum uerum aurum de ratione essentia auri quod fit per quandam reflexionem ad cognitionem, quod est tale ut stolidi putabant esse aurum cognitio ista sit uera et habeat conformitatem cum subiecto, ergo non est uocari aurum uerum, per extrinsecam denominationem, sed a ratione entitatis quam habet quatenus conformari potest cum sua cognitione, et causare in illa ueritatem cognitionis. De hac ergo ueritate

Primum quid sit, et quid addat enti! Dico breuiter ueritatem transcendentalem formaliter entitatem rationem nihil dicere positiuum, nec esse ratione ab illa distinctam. Ita D. Tho. que. 1.a de ueritate art. 1. et 8.o Suar. cit. no 24 probatur quia quantumuis ens consideratur de quocunque positiuo, semper uerum, et semper cum intellectu conformatur, ergo ueritas super ens nihil addit positiuum. Deinde ens ita seipsum est obiectum intellectus, et intelligibile cum ab intellectu proprio comparari apprehendatur; ergo et habet uerum conformitatem cum tali intellectu, atque in ista conformitate consistit ueritas; ergo ueritas nihil dicit positiuum de ratione entitatis modo aliquo distinctum, sed est ipsa entitas rei quae denominatur uera.

Dico 2.o ueritatem transcendentalem nihil addere enti praeter connotationem ad intellectum cui conformatur. Est eorum quos Suarez adducit, et quia ueritas cognitionis includit entitatem cognitionis et connotationem ad obiectum cui conformatur; ergo ueritas transcendens includit entitatem ipsius entis, et connotationem ad intellectum cognoscentem ut tale ens. Sicut enim aurum dicitur uerum aurum, quando per suam entitatem conforme fuerit

Cogniōi, qm̄ Deus hēt de rō aurō. illam q̄ connotaverit; qm̄ cognio eiusd duri tūnc erit rā veribe frati, qm̄ fuerit conformis auro prout ē in se.

Vn̄ infero 1.° verum dicere ē frati solam conformitatem, et connotare entitatem q̄ dr̄ va. Ita Fons. 4. Met. cap. 2. que 6. sect. 2. dum asserit veūm sōt, addere enti rēsoem rōis; id ē rēsoem conformitatis, camq̄ solam dicere ē frati. Et pr̄ qr̄ veūm sōt dicit ē frati id qd̄ addit sup̄ ens, seu id sm̄ qd̄ concipitr pās entis; sd tm̄ addit hanc conformitatem, et sōt sm̄ illam concipitr pās entis, g.° etc.

Infero 2.° cu Suar. cit. no 26. hanc conformitatem considerandam ēē p ordinem ad dinum ittum qi in dino ittu ē suma et infallibilis rās cognioīs oium rerum et pfectissā illarum repsentaio. g.° tunc res dicetr rā qn̄ fuerit conformis dino ittui, id ē qn̄ talis fuerit, q̄lis ā Dino ittu cogscitur. Ne inferas g.° sit impoibile Deus careret d cognie, q careret cognie creata nulla in rebus daretr ras; qi tunc daretr sōt funbatis rās, n̄ rō frati; q̄ consist in cognie qm̄ ponimus impoibilem. pōe tn̄ n̄ tollit rēim transcendentalem q̄ sōt consist in hoc qd̄ res connotet ā se ittum, cui ē se pōit conforari.

Hinc colliges idē ēē ens ēē rēim, atque ēē intgibile, seu conformabile ittu hente rām cognoēm q̄ res pcipitr prout in se ē. Vn̄ et apparet cur falsitas n̄ sit proprietas entis ralis, qr̄ sōt res n̄ postulat ē cogsci, sd ut et ut in se ē atq adeo postulat conforari ittu; qr̄ si ita n̄ cogsatr, tunc fals n̄ erit in re, sd in solo ittu. Pēt ēē cur rās transcendens n̄ repiriatr in entibus fictis et rōis; qr̄ sōt esse n̄ hent entitatem sd sōt ab ittu, vn̄ esse n̄ poiunt conforari, nec vere cogsci.

Quæres tn̄ d ip cod aū ittus distinguatr rās frati ā veritē transcendentali? Respdtr cu Suar. disp. 8. sect. 8. nō 1. et 8. Pr̄ qi aūs ittus dicitr rās transcendentaliter q̄ms ē ens, ēē dicit ordinem ad ittum, ā q̄ pōt cogsci; ac dicitr rās veritate frati, seu veritate cogniōis p ordinem ad obiectum, cui cognio conformatr; g.° in eod aū diversa ē rās frati ā veritate transcendentali. Pr̄ 2.° qr̄ ras transcendens n̄ pōt separari ā tali aū, qi n̄ distinguatr ab illo, sd ras frati pōt separari ab illo, mutari poit ē vero in fals, g.° etc.

Obij rās cogniōis n̄ dicit ordinem ad aliam cogniōem, g.° d rās transcendens n̄ distinguitr ā rē frati, q n̄ addit sup̄ ens connoēm conformitatis ad ittum. pēt aūs in dina cognioe q̄ ē ens pfectissum hēns suam rēim transcendentalem et tn̄ n̄ hēt aliam cogniōem, ad qm̄ dicat ordinem. g.° etc. Pēt et in cognie creata, qr̄ si hæc diceret ordinem ad aliam, illa et ad aliam ordinem dic-

ret, et sit in infinitum; quia una cognitio non dicit ordinem seu connexionem ad aliam.

Si cognitionem divinam per suam infinitam perfectionem non solum est aliarum rerum, sed sui ipsius et cognitionem in qua cadit omnem creatam cognitionem, quantum vis reflexam; ideo quod consistit potest ut obiectum cognitum, et ut cognoscens se ipsam, pro ut obiectum cognitum connotat se ipsam ut est cognoscens: at vero creata cognitio primo dicitur via transcendentali per conformitatem cum divina cognitione, et secundario cum alia creata a qua cognosci potest: processus vero infinitus quarumcumque nullius est momenti. quia hae cognitiones non sunt [illegible] simul, sed successive, quia sit una cognosceretur per aliam, et illa postea per aliam, quod [illegible] est dari successive cognitiones infinitas, quod nullum est inconveniens.

Quaeres ultimo [illegible] veritas dicatur analogice de formali et transcendentali? Resp. [illegible] dicatur [illegible] num. 12. Dico quod prius dicitur de formali; et a formali derivatur nomen ad transcendentalem, quod analogia est proportionis, quae in hoc consistit, quod sicut veritas cognitionis requirit conformitatem inter conceptum et rem; ita veritas transcendens requirit talem entitatem rei, quae possit adaequari conceptui proprio, seu ideae, vel intellectuali repraesentationi talis rei.

Sectio 4.a

De bonitate transcendentali entis.

Non est sermo de bonitate morali quae denominat res actuales, quae in suis actibus exercent, vel habitus dispositiva sunt ad exercenda opera moralia; sed loquimur de bonitate transcendentali quae est passio entis, et quae ens dicitur bonum; quam in explicanda variant Authores.

Vasques in 1. p. disp. 23. cap. 5. docet, Bonum, idem esse atque perfectum, et in hac sua Bonum sic definit: Bonum est id cui nihil deest in suo genere; consistit quod bonitas in ipsa integritate et perfectione rei, et quod habitus ipsa integritas, seu perfectio rei. Et quia res cui aliquid deest ex his, quae ad illius integritatem pertinent, dicitur mala; quia res cui nihil tale deest dicitur Bona, quod Bonitas formaliter consistit in ipsa rei integritate.

Hac tamen opinio mihi probari non potest 1.° quia ratio illam bonum non est passio entis realis, sed essentia eius: et probo, quia nihil est magis essentiale enti, quam habere aliquas perfectiones, nec potest consistere ens reale, quin consistat formaliter aliqua perfectio quod ipsa integritas, seu perfectio entis potius est illius essentia, quam passio. 2.° ponamus rem aliquam imperfectam ex. g. equum claudum, vel caecum, dico modo an huiusmodi equus sit bonus nec ne. Si dicas non esse Bonus quia est ens, Bonitas vero est passio entis; si dicas non esse Bonum secundum bonitatem non esse passionem transcendentalem entis, siquidem non datur in hoc ente; si dicas esse Bonum, iam boni

LIVRARIA DA UNIVERSIDADE

tas n̄ constit in integritate et pfectiōe rei, siqd hic equus integer n̄ ē neque pfus, et tn̄ pte ē Bonus. qd intentum. Ad argum igr̄ dbis rem qui aliqd deest ex his, q̄ ad eius integritem spectant, dici impfectam, n̄ uō malam qr̄ et ut sit bonitem hēt transcendentalem.

Suar. igr̄ disp. 10. sect. 1. no. 12. existimat bonum idē ē ac co[n]ueniens; et sic diffinit. Bonum ē id qd̄ coit alteri: et in hac sñia bonitas frater sumpta ē ipsa coueniētia, seu potius ipsa aptitudo qm̄ res hēt ut alteri coiat, q̄ suppōt in re totam suam integritem, et pfectiōem. Pro hac opio 1. aut. Phi 1o. Ethic. diffiniens bonum p ordinem ad appetum in hunc mūm: Bonum ē qd oia appetunt. Pr̄ 2o. qr̄ qr̄ hæc bonitas reciprocati c̄ oi ente rali et pfecissio Deus n̄ q ē summe bonus, et ē bonum aliorum, nam clare uisus ē summum bonum creatæ roātis. Pbt et in creatis discurrendo p singula entia; nam oē alieisē coiens alicui subia, sal sm̄ coēm roēm qtitatis. Ois subia si composita ex partibus, qēs ad inuicem sunt coienties, frā n̄ coit mīæ, et ē ɜ: si ē simplex constant ex nā et psonalitate, psonalitas coit nīæ, et ē conuerto; et sic ē cætis; gō in ista coiantia parenda ē rāo bonitis.

Obij. Qualitas q̄ Dæmones torquenti pulli ē coiens, et tn̄ hēt bonitem transcendentalem. gō bonitas transcendentalis n̄ constit in coientia p ordinem ad alind. R̄ neg. mai, si n̄ ipsis Dæmonis coiens n̄ hīt adhuc ē coiens dinā iustiæ ut nolentes puniendi. Itr dm̄ de iudiō erroneo, qd si illui n̄ dicat coiens sm̄ nām spicam, id ē q̄ erroneum ē, tn̄ sm̄ rām genericam qualitatis coiens ē, illius nanque p qualites pficitr.

Obij. Iterum si Bonum transcendens ita explicets, n̄ magis dicet Bonum eē pāo entis qm̄ malum; cois ē firm (qr̄ malum n̄ ē pfectiui subti; oīs aut proprietas subtum pficit) gō ett. Mai pi qsicuti nulla dati res q̄ alicui coiens n̄ hīt, ita nulla dabi q̄ n̄ hīt alicui discoiens; gō si resp coiens ē dicibr bona, q̄ discoiens dicetr mala, atq roin malum erit et pāo entis. R̄ neg. mai. ad probōem dices nullam rem eē alteri discoiente[m], si sm̄ coēm, ac transcentalem rōem entis consideretr. Lȝ n̄ calor sm̄ roēm caloris sit discoiens aquæ. attamen sm̄ coēm qtitis roēm ei coit; et ita dm̄ de alijs qd satis ē ut coissa bonitas in oibus entibs pāo eē dicatr.

Ques 1o. bonum et appetibile idē sit. R̄ Suar. cit. no 18. idē eē m[ateria]liter n̄ fratr, Pr̄ qr̄ qd ē fratr appetibile, supponit eē bonum, et consiter prius ē rem eē bonam, qm̄ appetibilem fratr; matr tn̄ idē ē eē Bonum ac appetibile qr̄ rāo obgn res appetitr ē eius bonitas.

Disputa.o 8a

De essentia et existentia entis creati.

Sectio 1a

Qd sit ens creatu ante qm extat, se in ee possibile.

Deo nihil ee oio, aliq ex nihilo n fieret ; illud Sapiae 2. Ex nihilo nati sumus ; et ita sentit Suar disp 31. sect. 2. asserens contrariam snam parum conformem fidei xpiis. Dm igr e hanc propem, Essia ab aeterno sunt possibiles et intrinse signari futuritioem condicatam creae. extrinsece seu potam Dei : Vn q ad illud intrinsecum facit hunc sensum, Essia rerum extarent si Deus vellet, et hunc sensum facit id, qd extrinse important, Deus het potiam ad rerum essias producendas. Vn in rebus possibilia intrinse nihil aliud ee, qm futura conditionata : vn sicut in futuro adso qm dicimus res e futura, n sigcamus aliqd iam qe et ratr ee, sd fore aliqd, qd Deus voluit, ut dsenti nihil sit. Ita qm dicimus, res e possibilis, sigamus de psenti nihil ee, sd aliqd qd futurum fuisset, si Deus vellet. Itaque dicere mum qm ee possibilem n e affirare habere modo aliqd ee intrinsecum, sd sigamus, qd tunc haberet, si Deus vellet producere rem illam : e igr ens creatum ante qm extat, se in ee possibile oio nihil.

Pr qd ens creatum ante qm fiat a Deo e oio nihil, sd ens possibile ante qm extat, adhuc n consideratr factum a Deo ; g. prout possibile e, nihil oio e. Mai pbt qa tunc haberet ee a se, et independenter a Deo, qd e contra fidem, cu solius Dei sit habere ee a se, et independenter ab alio. Min pr qa ois essia habet ad extiam ; g. ens ante extiam n consideratur factum a Deo, g. ante qm extat nihil oio e. Si dicant ens ante qm extit, n considerari factum, sd aptitudine ingenue fatentr actu nihil ee, neque habere actualr ee, nisi expositiuu, sd potentiale illud habere, qd nos contendimus.

Obij 1o. Ens ante qm extat terat Dei cognitioem, g. ante extiam se in ee possibile het aliqd ee reale. Negr conseqa quia Deus n cognit possibile actualr ee aliqd reale sd habere potiam ut aliqd sit, vn sequ actualr nihil oio ee. Septa argum infra probis Ens ante qm extat terat Dei cognitioem, q Deus cognat illud actualr ee aliqd reale neg. mai, q cognat potentr ee aliqd conc. mai. et pbtur ante qm extat aliqd ee reale, neg conseq. terare n cognitioem, neque n e aliqd in ipso, neque ab ipso tri, sd e sola denominao extrinseca, a scia Dei, q denominao in re denominata nihil ponit, neque et sufficit ut loquendo aliqd ee reale sit,

ta

tale quale ꝑ iam cognit̃ qd narium ẽ ad illiꝯ veritatem.

Instabis q.° ens pōibile prout cognit̃r a Deo ẽ ens fictum et nōis. Neg. illaõ; qr ens pōibile n̄ cognit̃ a Deo sub reduplicōe pōibilis, sed prout ẽ capax illiꝯ exiae, q̃ nōe ẽ ens rate pōibile. Repetis 2.° ens pōibile cogni ꝑt a Deo ut pōibile, in̄ tn̄ n̄ desinit ēē ens nōis, qr n̄ cognit̃r a Deo ꝑ mūm entis ratis, et positiui, sed solu ut ẽ negaõ entis, seu illiꝯ. Hec inferas q.° negões et cogni et amari pōiunt; qd hoc verissimum ẽ nec inde aliqd sequit̃ absurd cognimus n. in lapide negõem hõis, et amamus absentiam febris, et latro amat tenebras ut furet̃, et damnati amarent suā anichilaõem.

Obij. 2.° ens pōibile ponit̃r ingrendo, sed in sptũ n̄ ponunt̃ ꝑfecta ratia et positiua q.° ens creatum dist.ᵘ cap̃ entitatis qd rate ẽ et positiuum. Distg. mai ens pōibile ponit̃ in grendo sm̄ ēē qd actuat̃r hẽt neg. mai; pōibit̃ in ꝑcedm̃ neg. ꝑ hęre poterat. Obij 3.° ens pōibile et ens in aũ ẽ unum idq qꝯ ens sed ens in aũ hẽt ēē nūm et positiuum, q.° ens pōibile hẽt ēē rate et positiuum. Mai ꝑ, qr Petrus pōibilis et actualis n̄ st duo entia sed unum tm̄ et huius ꝑsõe q.° est. Distĩ. mai ẽ unum idq qꝯ ens positiue conc. mai, ẽ unum idq ens negum neg. mai, qr re nā n̄ sunt duo entia positiua, sed tn̄ duo, n̄ quidem alterum, alterum positiuum, et distinguunt̃ realr tanqm̄ ens a n̄ ente, q distiõne qd diuisi. Retorqueri pōt argum in aduersarios hoc mō ens pōibile et ens in aũ ẽ unum idq qꝯ ens sed ens in aũ ẽ productum, q.° ens pōibile ẽ et productum, qd tn̄ implicat.

Dices ẽ in hoc sū pōito ẽ idq ẽ Socrate neg.° Quia qr ẽ diuersa entitas a Socrate. Neg. illaõ qr ꝑ n̄ sit diuersa entitas ẽ tn̄ indiuersa entitate sed in lapide et in ligno: at uõ Socrat. prout ẽ in pōa, se in ēē pōibili neq ẽ diuersa entitas positiua a se ipso, prout ẽ in aũ, neq ẽ indiuersa entitate. Instabis de Petro pōibili grandi eadem ꝑdicoes entiales qr de Petro actuali grandi, nimi qd sit at. rate, discursiuum etc. q.° sunt idē oīo. Distĩ n̄ grandi nisi ut Petrus pōibilis consideratur obiectiue sub ēē entiꝯ pōibiꝯ n̄ uõ prout consideratur sub mero ēē pōibile. Nam ens pōibile sm̄ se, et q ad ēē intrinsecum ẽ quędam negaõ, seu n̄ repugnãa ad exena. Pōibile n. desit. Id qd pōt existere; qr qd negaõ hẽt se ꝑ mūm subsistentis, ac proinde n̄ requirit subiectum cui adiaceat uõ illud n̄ requirit narium, nisi et dites negões. Si uõ ens pōibile consideret̃ sm̄ id qd dicit extrinsecum, ẽ qd rate ens: dicit n. quandam ordinem ad causam qui pōt qd ens realissime ẽ; si uõ ipsu se sumatr ut sumi debet n̄ rate ens, sed negium ẽ, et distinguit̃ ab ente actuali tanqm̄ n̄ ens ab ente, ut probatum ẽ.

Sectio 2a.

Quomodo distinguatur essentia actualis ab existentia?

Extia appellatur à D. Tho. qq. de verita. de aia. art. 8. ad 2m. ultima cuiusque rei aualitas, q. si compareti c. pratis essentialibus qq. rnaqq. res constituitr, è ultima fra, q. res in suo ee qdantio completr. Ab alijs rió dicitr prima cuiusque rei aualitas q. si compareti c. fris accidentibus q. essia adveniunt e qdanio illaz funtin; oës n. supponunt subiectum extens, ut ipsi inhereant, o n. minus poq passiue, qm actiue extiam postulent ad cana; dehac igr extia qrimus qmo distinguatr are in aii, sic à re extente!

Dm 1o. extiam creatam n. distingui reatr ab essia in aii. Ita suar. disp. 31. met. sect 6. no. 13. Vasq. tom 1. in 3. ptem disp. 72. cap. 2. Pr 1o. q. Deus n. pot conseruare essiam in aii sin extia, neq. e o. gett. Pr 2o. exten, et auatr ee ipa oio e, q. essia auatis n. distinguitr ab auati extia.

Dm 2o. n. distingui modatr; q. res extens n. pot a sua extia separari, ut separari pot subra ab subsia; distructa n. extia rei manet res in ee posibile qd simptr nit e. Dm igr 3o. extiam creatam disqui à re extente ptr virtuatr: q. qrentia hoc n. e de essia rria, q. pot nq conscipi sin illa pet aiis, q. extia confrt rria d ca extrinsa, q. extia n. e de essia rria: cu tn nq pot conscipi sin extia dati quintum ut, nis illus concipiat essiam sin extia; d qties dati hoc sintum inr aliqua duo, dati distio virtualis inr illa, q. virtuatr distinguunt inr se essia et extia.

1o. obij essia in aii n. pot conscipi sin extia, q. nec et virtuatr ab illa distinguitr. R. essiam in aii reduplicatiue n. poe conscipi sin extia, spicatiue rio, hoc e essia q e in aii abse pot conscipi c. suis pratis essialibus sin extia.

2o. obij c. alt. q putat dari distiorem qatem inr essiam aualem et aualem extiam. Essia e ab aterno, extia rió dantr in tempore, q. pot dari vna sin alia; sed qties ita attedit dati distio realis q. reatr distinguitr essia aualis ab auati extia. R. imprimis minorem ee falsam; ad hoc n. satis erat distio modalis; nam bene pot socrat. sig. ee s. hoc vbi et sin illo, et tn vbi n. distinguitr nis modatr ab entitate vbiquata. Dn dm e essiam dupr considerari poe, f in aii f inpoa; si consideretr in poa, cong. ee sin extia et ab illa distingui reatr tanqm negatim a positiuo, si rió consideretr in aii (in q si excitatr oo) n. pot essia ee sin extia.

3o. obij. Hoc propositio (hq extins) n. e aterna veritis, q. praedicatu nim extia n. e de essia subi. R. 1o. ita argum fieri poe de ipsa met extia, hac enim.

enim propositio extia exitit non est aeternae veritatis. Cons. patet non est aeternae veritatis sed ab ea distinctum. R. cons. V. propriis essentiales non esse aeternae veritatis quae essentiales sunt, sed quae sunt variae, unde quod illa propositio absolute sumpta non est varia, propterea non est aeternae veritatis; si tamen formatur in sensu conditionali sicut assignuntur omnes conditionales propositiones, esse quod aeternae veritatis, quod semper verum est, si est, tunc est existens. Negatur tamen consequentia ut patet, quod consequenti alligitur in sensu absoluto quod in essentialibus non eruitur.

4.º obij. extia est successiva, quia existere hodie, non est existere cras, ergo distinguitur ab essentia permanente. R. hoc argumentum si aliquid probat probare etiam existentiam variari per loco; nam existere hic, non est existere illic, unde quemadmodum diversitas loci solum arguit diversitatem ubiquorum; sic etiam varietas temporis solum arguit diversitas durationes non tamen diversas existentias, quod transeunte illo esse hodie, et esse cras, semper manet idem esse extra causas, quod est formaliter existentia.

5.º obij. extia creata est quod receptum in essentia ut in ratione omnis potentiae, ergo ab illa realiter distinguitur. R. dist. antecedens est quod receptum ab alio conc. ans.; quia res accipiunt existentiam a Deo, est quod receptum in subiecto quod existentiam antecedat, neg. ans.; alioquin si essentia sit et esse receptum, deberet aliquid praecedere essentiam, in qua ipsa reciperetur, et sic in infinitum.

6.º obij. causa efficiens non efficit essentiam sed existentiam, ergo haec ab illa distinguitur. R. dist. ans concedendo quae causam efficientem non efficere essentiam in potentia, efficere tamen illam in actu; unde ex parte efficientis nulla potest excogitari distinctio inter essentiam in actu et existentiam.

7.º obij. creatura est realiter composita ex essentia et existentia, ergo existentia realiter distinguitur ab essentia. Ans probatur quia solus Deus est a se existens et proprie ad eius simplicitatem spectat quod in illo est essentia et existentia quod in creaturis non est concedendum. Haec satisfacies si dicas dari in creaturis virtualem compositionem ex essentia et existentia; in Deo tamen nullam esse quia compositio virtualis est in solo intellectu, et non derogat simplicitati rei quae virtualiter componitur ut patet in Deo inter cuius attributa virtualis distinctio libenter conceditur a TT. Confirmatur probatur quia talis compositio requirit extrema realiter distincta scilicet essentia in actu et existentia et extra huius compositionem, ergo realiter distinguuntur. R. negans, ad cuius confirmationem recte ibi occurrebatur; nam creatura concipi potest existentia, Deus vero non quia Dei existentia est de illius essentia. Cum ergo dicitur creaturam here esse realiter compositam, intelligitur esse a parte rei composita. nam sic est subiecta componitur ex natura, et suppositalitate, sic accidens componitur ex natura et inhaerentia, et alio modo, imo si omnis creatura fiat per se sine satis est compositio ex ipsa et actione productiva illius.

Alij pugnant pro distiõe modali inr essiam aũ etextiã, quos inr ē nr Soris. 4. met. cap. 2. que. 4. sect. 4. Mol. 1. pe. que. 3. art. 4. q̃ eta soysciunt. 1º. Essiã dati sin entia, et n ē 3. go modaltr distinguntr; Sl dari essiam in pot sin extia in aũ, n dari td essiã in aũ sine actuali extiã.

Arguunt 2º. extia creata pot diuinitus multiplicari n multiplicata essia, ut pzt in Petro exeunte in diuersis lis, gº saltr modaltr distinguitr extiã ab essia. Sl neg. ans gt tunc in Petro n multiplicanti extia, sed sol locales essentie.

Arguunt 3º. Dependia essiatis actis a subto ē illi adeo essiatis ut neq adeo uariari pot, sd dependia q ad extiam uariatr adeo, sic accns extens in subto extra illud constituatr, gº n ē id extia & actuali essia. Sl neg. uariari pot adeo extiam actis, & subiẽ, q sistentẽ extẽ actẽ & subia, sed eorum extiẽ n distinguntr ab entitatibus actualibus utriusque, sed sol uariatr mus ẽẽndi, q ē sus seu complementum extiẽ, dictur q in actt inherentia, in subia uo subsistia; hi n mi uariari pount pmanenteqt extia sẽu rã, ut pzt in actibus Eucha, et in hpte Xp.

Colliges ex dictis singula entia nario hẽre singulas extias proprias; Item casũ eẽ extiẽ et essiẽ cãs, et effus. item eod mõ extiam eẽ simplicem & compositam q essia. Pro oium ē q inr essiam et extiam dati omoda ydentitas, gº q competit uni, competit alteri.

Colliges et n pot rem aliqm extere paenam extiam, ut n pot eẽ entitas p aheuam entitm. Vn pzt parũ probabiltr Suarez fuisse aliquos thomistas asserentes Xpũ. Dñi hũtem extere p extiam increatam Vrbi. Nec minus probabiltr asseruisse Banhes 1. pe. que. 4. art. 2. ad 2. actiũ n hẽre propriam extiam sd extere p extiam subti, q pro actibus competit in Sacra Eucha extere actiã p extiam subiẽ q hũ illis desistit, qd in q̃uunque opioe, et q̃cunque oõ extia distinguatr ab essia firm eẽ uidetr. Et hæc pro to sint satis.

Ad librum 8um Metae

Disputaõ 1a

De diuisiõe entis in decem predicta!

Sectio 1a

An ens adaequate dividatur in decem praedicamenta?

Hac de re agit Suar. disp. 39. Ph. cap. 4. de praedicamentis que 2. q. probant divisionem entis in decem praedicamenta ee adaequatam; non video tn sufficientem rationem qua demonstrari possit praedicamenta non ee plura, nec pauciora qm decem; tn qa sola Arist. auctoritatem satisfaciemus argumentis, qa probari videntur praedicamenta ee plura, et pauciora ee qm decem.

Sed q pauciora praedicamenta ee contendunt, his potissimum argumentis. 1o. Ad oia entia creata completa datur unum genus supremum, in quo oia univoce conveniunt q. unum tn datur praedicamentum. Pr ans qa ens creatum, et completum e univocum ad oia entia creata et completa, q. constituet unum tn genus. Pat ans qa ens praedicabile potest contrahi p uas drias, q sint extra eius rationem, ergo potest ab illis abstrahi, q. etc. R. neg. ans. Ad conf. dico ens creatum in con non habere aliqm similitudinem, q ipsum habere debent q constituunt genus; hoc ee unum conceptum obiectum in q sola conveniunt, representantur sub roe entis creati p. divisa. Dr ens creatum non participari aequaliter ab speciebus creatis. Q. a substantia, et accidenti, et ab accidentibus so in aequaliter et p. dependentia unius ab alio; nam rao entis praedicabilis prio participatur a substantia creata et independenti ab accidentibus p prio et dependenter a substantia, q. inaequaliter participatur. Neque a partibus potest ipse contrahi, ut diximus de ente. Cons. n. mo q ens contrahitur ad certa entia, non p additionem driae, sed p expressiorem conceptus, seu p expressionem completam conceptus entis in se in expressiorem conceptum entis creati; eodemque mo contrahitur ens praedicabile ad substantiam p. q., quantitatem, qualitatem, etc.

Ob hanc eandem roem ens etc. e accens generale in con non ee univocum ad novem genera accidentium, qa inaequaliter ab illis participatur et cum dependentia unius ab alio; et qa ab illis non potest ipse distingui, nec ad illa contrahi p drias, q sint extra eius roem. Unde ea terna e accidenti generali comparando cum quantitate, et qualitate, tum qa ab illis inaequaliter participatur, tum denique, qa mus afficiendi tam substantiam qm quantitate creatam e oio diversus a mo afficiendi qualitates.

Obis 2o. Accens in con potest ee univocum ad alia genera et modalia, q. unum tn dabitur genus accidentis. Pat ans, qa qualitas in con e univoca ad figuram q e mus, et ad reliquas species, q sunt realitates, q. etc. R neg ans. Ad probationem concedo ad mum et realitatem dari aliqd univocum, qa sola datur una rao, q sola ab illis dicit ipse distincta, et aeque participata, ut ex nobis in capite adducto; qualitas n. et ipse distinguit, et aequaliter a p-

gura et reliquis spetus participati. Accens vo in coi realitatibus et modalitatibus divsoy generum inaequatr coicati et nunqm ab illis se fr. qcindit.

Obij. 3°. Ubi danti aliqua dria multis cois, et dati aliqd quis qd illas contrahati, et in q ipse coiant. sed danti dria cois aliqq pntis: q ad talia pnta dabitr aliqd quis, et consequr illa n erunt sr. divsa, sed spes subalterne illius in q coiunt, et pr cois pauciora erunt pnta. Mai pbt in hne Leg. et Leone, sicut n. coiunt in sentitiuo qd e dria utrique cois, ita et coiunt in viuente, qd e quis ad illud. Min vo pt qd corporeum et incorporeum sunt dria cois aliqq pntis allatis, Vg. aoi, Ubi, et qlitati. Danti n. aoes mates et spuates. Ubi item mate et spuate, id que pbt in qualitate, q ett. R neg. min, ad illius confirmem dices entibus divsoy pnorum nullam dari driam coem sed quosda complexos conceptos, et ita se hbt corporeum, et incorporeum prout dati adversti, in illis n. allens essiatr et inaequatr includitr.

Dices corporeum et incorporeum sunt via dria vii subiae illam proprie contrahentes, et id dm de corporeo, et incorporeo qlitatis, salterius pnti in q reperiuntr, q ett vii oium allium in qq inuenitr. Resp. nego conseq, divsa rao e qd subia quis summum e una rao univoca, et sic ab ipsis driis corporei, et incorporei pfe qcisa, et ex pe dua corporei et spui dicitr coicata, et id dm ad qlitatis in coi ad spuales et mates. Accrio assens in coi ad oia allia mata et spualia e alogum, et qd complexu qd a partibus pfe n qcindit, nec dicitr participati.

Actiui item, et receptiuum n sc dria contrahentes allens in coi, accrio in actiuum n e dria multis pntis cois. Rao e qd actiuum fuit nit aliud e qm negatio receptiui, matr vo e ipsa entitas divsoy pntoy. Hec obij. Negao receptiui e cois multis pntis: q et illius fundam. Nam bene pot negao ee cois qmultis, qn illius fundum multis sit coe, ut pbt in negoe lineae qfundum in subia et qlitate, imo et in corpore qd etiam e spes qtitatis q ett.

Obij. 4°. Situs n essicit divsum pntum ab Ubi: q pnta n sit dellem. Pr ais: qd Situs cum nit aliud sit qm apta partium dispositio essiatr includitr in Ubi sircumscriptiuo q ett. Et id arguum fieri pot in duroe et extia, et aoe et actiua, et paoe. R neg. ais ad proba dices situm seu partium dispoim includi in Ubi sircumscriptiuo idem

tice n̄ includi, n̄ hi effum formalem quem p̄stat, q̄ e oio diversus, ad quod satis ē uirtualis distio: nam alius effus ē reddere corpus p̄sens spāo ꝯ extensiue partium, quem p̄stat Vbi circumscriptiuum; alius uō ē corpus extensum ꝯ tali dispōe partium, et ꝯ tali habitudine ad p̄ss̄ li, q̄ ett. Idem sue mū applicari pōt Durōi et extiæ, hōe eadem bua, et Pasi si vi eiust ett argūm.

Obij. 3º. Habitus n̄ constituit p̄ntum: q̄ ett. Aīs pa q̄ hius n̄ ē ipsa subia uestis, n̄ denpāo ab illa prouenien, n̄ apparet alia. q̄º ett. Resp. neg. aīs; Ad probōim, dicus fōam huius p̄nti ē ipsam subiam uestis, n̄ sola prout subia ē, sed prout denominat p̄mum aliud corpus cui congruens adyacet; unde stm ē hoc p̄ntum potius constitui ex alle q̄dam logico, qm ex reali p̄ſio et n̄ inhærente.

Sectio 2ª

Proponuntur argā q̄q probari uis p̄ta ē p̄ntagi̇̄ūo.

1m. Sit ha denōes extrinsecæ. Visitum, cognitum, amatum, et siles sunt p̄ntales, et tn ad nullum excellem p̄ntis p̄tinet; q̄ augendus ē p̄ntorū nūs.

Ante responsionem adte ꝯ Suar. disp. 29. sect. 2. nō 23. et ꝯ logā ad caput secletem p̄ntis quæ 2. art. 4º. §. 2. Præter 8. condiões illic assignatas ad constituendum p̄ntum tres adhuc requiri in fōis extrinsece denominantibus. 1ª ē ut hēat aliqualem rōem fōæ p̄sidentis, l actuantis id q̄d denominat, ꝯ oīs fōa essiatr ordinetr ad actuandm. 2ª ē ut dirīam ab aliis det denōem. 3ª ut Denominaō sit simplex et n̄ aggregata. Q. Spāo ē ex denominaō seclēi fōam, q̄ ꝯ ad p̄ntum requiritur fōa simplex, et n̄ aggregata simplex quæ regit denominaō.

Ad argum igr̄ Resp. negando min, ꝯ id q. ex defectu primæ et 2æ condiōis: nam hi dicus tripliciter considerari possunt. 1º prout a pōa actiue fiunt, et sic spectant ad p̄ntum Aōis. 2º prout in suis p̄tiis recipiuntr et sic p̄tinent ad p̄ntum Paōis. 3º prout sunt fōæ, sul q̄itas informantes pōam q̄, p̄tales aūs tendit in obta, et sic spectant ad p̄ntum q̄litatis, in quantum uō denominant tantum, visum, cognitum ett. n̄ constituunt nouum gnūs, alliciendis, qi n̄ id denominant p̄mum actuandis, nec p̄ficiendis, sed p̄mum tri in quem pōa tendit p̄ pōaius, ut Vg. cognio constituit pōam fōatr cognoscentem et exin huius effus fōalis denominatr obum cognitum tanqm trūs in quem transit illa denominaō; et sic p̄ ordinem ad pōam dm q̄litio ponitr in p̄ntoq̄itis,

pordinem vii ad obtum, qt. sit extrinsece n denominat n constituit fortum. Sed ō Virtus n efficit nec actuat subiti fmium fre alli dentalis, et tn constituit fortum huius: q. rao assignata nulla ē. R concedendo virtutem n actuare subitum fmium fra inhærentis p phycam unionem; actuare tn id fmum accidentis logici, nam prout corpori Sirumtonitr concipitr ut allens logium actuans, et adjacens corpori questito. Instabis aio nec actuat agens, nec illi inhæret, sed sit mere extrinsece denominat, et tn constituit fortum, q actuare fr actuari subitum nit facit ad constituendum constituenti fortum. R aio n actuare agens illi intrinsece inhærendo, sufficienter tn illud extrinsece actuare, et efficere, q ē illo grati fmium actuantis, aliter n. ultimus aius agentis, qmus agens ē; ē q exercitium pote actiuæ; aius vo loquendi, amandi et sites nec sunt aius poti, nec illius exercitium, quia efficit.

Hinc inferes dinos dignitatum esses sunt iudicis, doctoris, et sites n constituere fortum, sunt n. mere extrinsece provenientes a byusdam rerspectibus rois, quos illus fingit; concipit n. doctoratum, f quamlibet aliam dignitatem, aci eet fra intrinsta in hoc doctore, iudice ett. et sic fortum n constituunt qi n proveniunt á fra rati, sed á fra rois.

Obij. 2o. aio prout calitas eo efficientis constituit unum fortum; prout ē calitas cā matis constituit aliud, tn paois: q. prout ē calitas cā finatis, et exemplaris constituet alia fnta, et contr fra erunt. R neg. contiam. Rai ē q aio porchem ad agens si sit fra extrinsta, attamen concipitr ut fra actuans, pordinem vii ad passum concipitr ut fra actuans ipsum subitum passum. at vo rii cā finalis et explaris ē oio extrinsta, q nec ē fra actuans, nec talis concipitr: cā finali pet q aio sic ē calitas finis aliquando denominat cām et extentm; et fra fntalis debet eē fra rate actuans, et efficiens subitum rate: cā explari et pet q eius calitas vevocari debet ad calitatem cā efficientis sicut ipsum explar ad illam revocatr.

Obij. 3o. Raio q ē calitas via inferri constituit fortum; q. sivo qē eus calitas infacto eē, et constituet fortum. R neg. cont. nam dati duplex gñs modorum; quam sunt completi, ut aio, sio, figa, ubi ett. q ipse constituunt fortum. alij mi sē incompleti, et ita se sunt, univos substiales et actiales, efficiunt n. unum pse; subia, et actiē; et ideo revocanti f ad fortum suiā fra, f rei qm modificant. Sic inhærentiā qnbis ad qntem, qsitatis aci qntem, et unides substiales ad-